

Cikli I programeve: “PERMES BIBLES”

Emisioni nr 1073 Zbulesa 2

Në programin tonë të herës së kaluar filluam studimin e librit të Zbulesës. Thamë se ekzistojnë gjashtë tipare të mahnitshme dhe të pazakonta në këtë libër, 3 prej të cilave i pamë dhe tre të tjerat do ti shohim hollësisht në programi e sotëm.

Pamë se:

1. Zbulesa është i vetmi libër profetik në Testamentin e Ri. Në Testamentin e Vjetër gjenden 17 libra profetikë, ndërsa në Testamentin e Ri vetëm një.

2. Gjoni, autori, i referohet përjetësisë së shkuar më shumë se cdo autor tjetër i Shkrimit.

3. Lexuesve të këtij libri u premtohet një bekim i vecantë: “Lum ai që lexon dhe lum ata që dëgjojnë fjalët e kësaj profecie dhe që ruajnë ato që janë shkruar në të, sepse koha është afër.” (Zbl. 1:3).

Sot do të vazhdojmë me 3 tiparet e tjera të pazakonta të librit të Zbulesës.

4. Zbulesa nuk është një libër i vulosur. Danielit iu tha ta vuloste librin deri në kohën e fundit (shih Dan. 12:9), por Gjoni iu tha: “Pastaj më tha: “Mos i vulos fjalët e profecisë së këtij libri, sepse koha është afër.” (Zbl. 22:10). Ata që thonë se libri i Zbulesës nuk mund të kuptohet dhe se është një lëmsh, nga i cili nuk mund të nxjerrësh dot as fillimin e as fundin, bien në kundërshtim me fjalët e këtij libri. Ky nuk është një libër i vulosur. Në fakt, është ndoshta libri më i organizuar i Biblës.

5. Ky libër është një seri vegimesh i shprehur në simbole që kanë të bëjnë me realitetin. Interpretimi i drejtpërdrejtë është gjithmonë i privilegjuari vec në rastin kur Gjoni thotë se është ndryshe.

6. Ai është si një stacion i madh, ku janë mbledhur linjat kryesore të profecisë që kanë ardhur nga pjesë të tjera të Shkrimit. Zbulesa nuk lind, apo fillon asgjë. Ajo më tepër, plotëson dhe përfundon atë që ka filluar diku tjetër në Shkrim. Është thelbësore ta kuptosh drejt librin në mënyrë që të jesh në gjendje të ndjekësh cdo subjekt të madh të profecisë nga referenca e parë e deri në stacionin e fundit. Të paktën

dhjetë subjekte të mëdha të profecisë gjejnë përmbushje në këtë libër. Kjo është arsyeja pse njohuria e pjesës tjetër të Biblës është thelbësore për të kuptuar librin e Zbulesës. Është llogaritur se në librin e Zbulesës gjenden mbi 500 referenca, ose fjalë që kanë lidhje me Testamentin e Vjetër. Nga 404 vargje të këtij libri, 278 përmbajnë referenca të Testamentit të Vjetër. Pra, e thënë ndryshe, më shumë se gjysma e këtij libri mbështetet mbi kuptimin tuaj të Testamentit të Vjetër.

Le ta shohim librin e Zbulesës si një aeroport, në të cilin vijnë dhjetë linja ajrore. Ne duhet të kuptojmë se ku fillon secila nga këto linja dhe se si zhvillohet ajo derisa vjen në librin e Zbulesës. Dhjetë subjektet e mëdha të profecisë që gjejnë përmbushjen e tyre në këtë libër janë:

1. Zoti Jezus Krisht. Ai është subjekti i librit. Subjekti nuk është bisha dhe as kupat e zemërimit, por Mbartësi i mëkatit. Ai është përmendur për herë të parë tek Zanafilla 3:15, si Fara e gruas.

2. Kisha nuk fillon në Testamentin e Vjetër. Për herë të parë, ajo u përmend nga Zoti Jezus tek Mateu 16:18: “Dhe unë po të them gjithashtu se ti je Pjetri, dhe mbi këtë shkëmb unë do të ndërtoj kishën time dhe dyert e ferrit nuk do ta mundin dot.”

3. Ringjallja dhe transferimi i shenjtorëve (shih Gjon 14; 1 Thes. 4:13-18; 1 Kor. 15:51-52).

4. Mundimi i Madh, për të cilin flitet tek Ligji i Përtërirë 4, ku Zoti thotë se njerëzit e Tij do të kalojnë përmes ankthit.

5. Satani dhe e keqja (shih Ezek. 28:11-18).

6. “Njeriu i mëkatit” (shih Ezek. 28:1-10).

7. Rrjedha dhe fundi i krishtërimin femohues (shih Dan. 2:31-45; Mt. 13.)

8. Fillimi, rrjedha dhe fundi i “kohës së paganëve” (shih Dan. 2:37-45; Luka 21:24). Zoti Jezus tha se Jeruzalemi do të shkelej nga paganët deri sa të plotësoheshin kohërat e paganëve.

9. Ardhja e dytë e Krishtit. Sipas Judës 14-15, Enoku foli për këtë, gjë që na con në kohën e Zanafillës.

10. Beslidhjet e Izraelit, fillimi i beslidhjes që bëri Zoti me Abrahamin tek Zanafilla 12:1-3. Perëndia i premtoi Izraelit 5 gjëra dhe tek Zbulesa Zoti thotë se do t’i përmbushë.

Në këtë moment, dua të bëj një deklaratë pozitive: Zbulesa nuk është një libër i vështirë. Teologët liberalë janë përpjekur ta bëjnë një libër të vështirë dhe amilenialistët e konsiderojnë një libër simbolik dhe shumë të vështirë për t’u kuptuar. Madje edhe disa nga

premilennialistët përpiqen të tregojnë se Zbulesa është e pazakontë dhe e cuditshme.

Në fakt, ai është libri më i rregullt i Biblës. Nuk ekziston asnjë arsye për ta keqkuptuar. Ai ndahet vetë. Gjoni jep udhëzimet që iu dhanë nga Krishti: “Shkruaj, pra, gjërat që pe, ato që janë dhe ato që do të ndodhin pas atyre.” (Zbl. 1:19) – e shkuara, e tashmja dhe e ardhmja. Më vonë shohim se libri ndahet vetë në shtatë seri dhe cdo ndarje është shumë e rregullt. Asnjë libër tjetër në Bibël nuk ndahet vetë në këtë mënyrë.

Të gjithë atyre që pretendojnë se libri i Zbulesës është i gjithë simbolik dhe përtej kuptimit tonë u them se ai duhet të shihet në mënyrë të drejtpërdrejtë. Dhe nëse përdoret një simbol deklarohet që ai është i tillë. Ky libër është edhe simbol i realitetit dhe realiteti do të jetë më i vërtetë se simboli për arsyen e thjeshtë se Gjoni përdor simbole për të përshkruar realitetin. Në studimin e këtij libri ky është një parim shumë i rëndësishëm për t’u ndjekur. Le të lejojmë Zbulesën të thotë atë çfarë ka për të thënë.

Prandaj, ne nuk kemi asnjë të drejtë të marrim nga ky libër disa pamje të mrekullueshme që përshkruan Gjoni dhe t’i interpretojmë sikur po zhvillohen në kohën tonë. Disa prej tyre janë simbole të realitetit, por jo të një realiteti që po ndodh tani.

Kisha shfaqet përpara nesh në figurën e shtatë kishave që ekzistonin me të vërtetë në kohën e Gjonit. Kam vizituar rrënojat e të shtatë kishave dhe kam kaluar një kohë të gjatë në secilën prej tyre. Në fakt, disa prej tyre i kam vizituar katër herë, por do të doja të shkoja sërish atje që nesër nëse do të ishte e mundur, që nesër. Hetimi i rrënojave dhe studimi i asaj zone është një eksperiencë e jashtëzakonshme. Ky studim i ka bërë ato kisha të gjalla për mua dhe më ka aftësuar të kuptoj se Gjoni po fliste për situatën lokale dhe në të njëjtën kohë po jepte edhe historinë e kishës si të tërë.

Pas kapitullit 3, kisha nuk përmendet më. Kisha nuk del më si subjekt në të gjithë Librin e Zbulesës. Ju mund të pyesni: “A mos vallë do të thuash se kisha e mbaroi punën e vet?” Kisha largohet nga toka dhe shkon në qiell. Atje shfaqet si nusja e Krishtit. Kur e shohim në pjesën e fundit të Zbulesës nuk është më kishë, por nuse.

Duke filluar nga kapitulli 4, cdo gjë padyshim ndodh në të ardhmen e cila nuk ka ardhur ende. Pra, nëse dikush nxjerr një zbulesë – ndonjë vegim për kriza urie, luftra, apo gjëra të tilla thjesht nuk përshtatet në kohën tonë. Ne duhet ta lejojmë Gjonin të na e tregojë këtë Zbulesë ashtu sic është. Në fakt, duhet të lejojmë të gjithë Biblën të na flasë në

këtë mënyrë – duhet ta lejojmë të thotë atë cfarë do të thotë. Ideja e interpretimeve të cuditshme dhe të pazakonta është një nga arsyet pse hyj në këtë libër me një ndjenjë frike.

Është interesante të vësh re se subjekti i profecisë po zhvillohet në kohën tonë. Doktrinat e mëdha të kishës janë zhvilluar në periudha të caktuara historike. Në fillim, ishte doktrina e Shkrimit si Fjala e Perëndisë. Kjo u ndoq nga doktrina e personit të Krishtit, e njohur si Kristologji. Pastaj u zhvillua doktrina e soteriologjisë, apo e shpëtimit. Dhe ajo është transmetuar përgjatë viteve. Sot, ne jetojmë në një kohë, ku profecia po zhvillohet me ritme të shpjeta dhe ne duhet të tregojmë kujdes në lidhje me cfarë dëgjojmë dhe kë duhet të dëgjojmë.

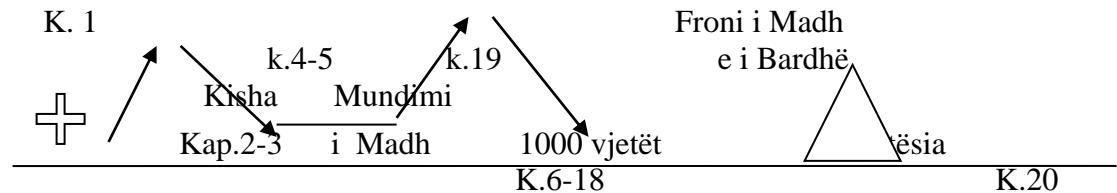
Kur shtegtarët u nisën për në Amerikë, pastori i tyre në Leiden u kujtoi këto fjalë: “Zoti ka për të zbuluar më shumë të vërteta nga Fjala e Tij e Shenjtë. ... Luteri dhe Kalvini ishin drita të mëdha shkëlqyese në kohën e tyre, e megjithatë nuk depërtuan dot në të gjithë këshillën e Zotit. ... Përgatituni të merrni cdo lloj të vërtete që ju zbulohet nga Fjala e shkruar e Zotit.” Kjo, të dashur miq, është një këshillë shumë e mirë, sepse Zoti nuk e zbulon të vërtetën e Tij duke dhënë një vegim, një ëndërr, apo një fe të re. Prandaj, ne duhet të sigurohemi se të gjitha të vërtetat e reja vijnë nga një interpretim i saktë i Fjalës së Zotit.

Sic e kam thënë edhe më parë, shekulli i XX ka dëshmuar një interes në rritje për eshtalogjinë (doktrinën e gjërave të fundit) që ne e quajmë profeci. Vecanërisht, që prej Luftës së Parë Botërore, hapa të mëdha janë bërë në këtë fushë. Dritë e re është hedhur mbi këtë fazë të Shkrimit. E gjithë kjo vëmendje ka cuar në një studim më të thellë të librit të Zbulesës.

Në shënimet që kam bërë në librin tim mbi Zbulesën, jam përpjekur të shmang kurthin e prezantimit të dickaje të re për hir të të qenit ndryshe. Gjithashtu, jam orientuar drejt përsëritjes së klisheve shumë të përdorura. Shumë vepra të Zbulesës janë thjesht kopje karboni të veprave të tjera. Në librarinë time personale gjenden më shumë komentare për Zbulesën sesa për cdo libër tjetër të Biblës dhe shumica e tyre pothuajse janë kopje të atyre që i kanë paraprirë.

Një tjetër rrezik që duhet të shmangim është mendimi se libri i Zbulesës mund të vendoset në një grafik. Edhe pse personalisht kam një grafik dhe e kam përdorur në mësimet e mia, nuk do ta përdor në këtë studim. Arsyeja është se nëse duhet të përfshijë gjithcka që duhet, është aq i ndërlikuar saqë askush nuk do ta kuptonte dot. Nga ana tjetër, nëse është i shkurtër mund të kuptohet, por nuk jep informacion të mjaftueshëm. Unë kam disa grafikë, të cilët m’i kanë dërguar njerëz

të ndryshëm tek të cilët kam besim të madh. Njëri prej tyre është aq i ndërlikuar saqë më duhet një skicë tjetër për ta kuptuar! Pra, edhe pse nuk do të përdor një grafik, do t'ju jap një skicë të vogël për të thjeshtëzuar fazat e ndryshme të Zbulesës dhe për të dhënë një pamje të përgjithshme të saj.

K. 21-22

Pra, sic e shihni, gjithcka fillon me kryqin e Krishtit dhe ngjitjen e Tij në qiell. Në kapitullin 1 shohim Krishtin e lavdëruar. Në kapitujt 2-3 shohim kishën. Në kapitujt 4-5 shohim që kisha është në qiell. Pastaj, në kapitujt 6-18, në tokë ndodh Mundimi i Madh. Në kapitullin 19-të shohim se Krishti kthehet në tokë për të themeluar mbretërinë e Tij, ndërkohë që kapitulli 20 na jep mbretërimin njëmijëvjeçar të Krishtit. Pastaj, ngrihet Froni i Madh e i Bardhë, vendi ku do të gjykoen të humburit dhe në kapitujt 21-22 fillon përjetësia. Ky është Libri i Zbulesës.

Staufer ka bërë një vëzhgim të rëndësishëm:

“Domiciani ishte perandori i parë që zhvilloi një fushatë kundra Krishtit dhe kisha iu përgjigj sulmit nën drejtimin e apostullit të fundit të Krishtit, Gjonit të Apokalipsit. Nero kishte asgjesuar Palin dhe Pjetrin dhe i kishte quajtur hebrenj turbullues. Domiciani ishte perandori i parë që kuptoi se mbrapa lëvizjes së krishterë qëndronte një figurë enigmatike që kërcënonte lavdinë e perandorëve. Ai ishte i pari që deklaroi luftë kundra kësaj figure dhe i pari që e humbi atë luftë – parashikimin e gjërave që do të vinin.”

Subjekti i këtij libri është shumë i rëndësishëm. Për ta theksuar dhe ritheksuar atë, më lejoni të tërheq vëmendjen tuaj në kapitullin 1, vargu 1 – “Zbulesa e Jezus Krishtit, që Perëndia ia dha për t’u treguar shërbëtorëve të tij gjërat që duhet të ndodhin për së shpejti dhe e bëri të ditur, duke ia dërguar nëpërmjet engjëllit të tij, shërbëtorit të vet Gjon”. Le të kemi parasysh që ky libër është një zbulesë e Jezus

Krishtit. Tek ungjijtë shohim Krishtin në ditët e mishit të Tij, por ato nuk japin zbulesën e plotë të Tij. Atje ne e shohim Atë të përlur. Ndërsa në librin e Zbulesës shohim Krishtin në lavdi. Ai është në kontroll të gjithçkaje që ndodh. Ai ka komandën mbi gjithcka. Kjo është zbulesa e Jezus Krishtit.

Snell e ka shprehur këtë shumë mirë dhe do të doja ta citoja:

“Në librin e Zbulesës Qengji është qendra rreth të cilit grumbullohet gjithcka tjetër, themeli mbi të cilin ndërtohet cdo gjë që zgjat, gozha mbi të cilën varet gjithcka, objekti të cilit i referohen të gjithë, dhe burimi nga i cili rrjedhin të gjitha bekimet. Qengji është drita, lavdia, jeta, Zoti i qiellit dhe i tokës, para të cilit duhet të largohet cdo ndotje dhe në prezencën e Tij njihet gëzimi i plotë. Kështu që ne nuk mund të studiojmë më tej Zbulesën pa parë fillimisht Qengjin. Ashtu si një tabelë që tregon drejtimin, Ai qëndron përgjatë rrugës për të na kujtuar se Ai, që na shfajësoi nga mëkatet tona, është lartësuar dhe se para Tij duhet të përulet cdo gju dhe cdo gjuhë duhet të rrëfejë se Ai është Zot.

Haleluja për këtë deklaratë të jashtëzakonshme! Sepse Qengji do të mbretërojë mbi këtë tokë. Ky është qëllimi dhe synimi i Perëndisë. Sic e kam thënë edhe më parë, libri i Zbulesës nuk është një libër i vështirë, sepse ndahet vetë shumë lehtë. Ky libër nuk kërkon punë nga ana jonë për ta ndarë në pjesë. Gjoni e bën këtë për ne sipas udhëzimeve që iu dhanë. Në vargun 18 të kapitullit të parë, Zoti Jezus flet si Krishti i lavdëruar: “dhe i gjalli; isha i vdekur, por ja, jam i gjallë në shekuj të shekujve, amen; dhe unë i kam çelësat e vdekjes e të Hadesit.” Vini re katër deklaratat e mëdha që Ai bën për Vetën e Tij: “Unë jam i gjallë. Isha i vdekur. Jam i gjallë përgjithmonë. Dhe kam çelësat e vdekjes dhe të ferrit.” Pastaj i thotë Gjonit të shkruajë dhe i jep skicën e tij në vargun 19 të kapitullit 1: “Shkruaj, pra, gjërat që pe, ato që janë dhe ato që do të ndodhin pas atyre.” Miqtë e mi, kjo është një ndarje e mrekullueshme. Në fakt, asgjë nuk mund të krahasohet me të.

Në fillim Ai thotë: “Unë jam i gjalli”. Pastaj udhëzon Gjonin: “Shkruaji gjërat që pe.” Kjo është koha e shkuar dhe i referohet vegimit të Birit të Njeriut në qiell, Krishtit të lavdëruar në kapitullin 1. Më tej, Krishti thotë: “Isha i vdekur, por ja jam i gjallë”. Dhe udhëzimi i Tij është: “Shkruaj gjërat që janë.” Kjo fjali është në kohën e tashme dhe i referohet shërbesës aktuale të Krishtit. Ne do të shohim

se Krishti i gjallë është mjaft i zënë duke bërë punë sot. A e kuptoni se Ai është Kreu i kishës? A e dini arsyen se përse kisha bashkëkohore ndodhet në një telash të tillë? Arsyeja është se kisha është si një trup që i është prerë koka. Ajo nuk ka lidhje me Kokën e kishës. Në kapitujt 2-3 do të shohim shërbesën e Krishtit ndaj kishës.

Së treti, Krishti tha: “unë i kam celësat e vdekjes e të Hadesit”. Kur të mbërrim në kapitullin 5 do të shohim se asnjë përvec Krishtit nuk mund ta hapë dot librin. Kapitujt 4-22 trajtojnë të ardhmen dhe Krishti i tha Gjonit: “Shkruaj ato që do të ndodhin pas tyre.” Është shumë e rëndësishme të kuptojmë se shprehja “pas këtyre gjërave” është shprehja greke *meta tauta*. Por, pas kujt gjërave? Pas gjërave të kishës. Pra, në kapitujt 4-22, ai do të trajtojë gjërat që do të ndodhin pas largimit të kishës nga toka. Falsiteti i momentit ka arritur në këtë pjesë të tretë dhe po përpiqet t’i tërheqë ato ngjarje në kohën e tashme. Kjo i jep krahë interpretimit të cuditshëm dhe të pazakonshëm që dëgjojmë sot. Përse vallë të mos ndjekim atë që na thotë Gjoni? Ai na jep të shkuarën, të tashmen dhe të ardhmen e librit të Zbulesës. Ai do të na bëjë të ditur se kur do të arrijë në *meta tauta*, periudhën “pas këtyre gjërave.” Kjo nuk mund t’ju shpëtojë – për aq kohë sa nuk ndiqni një sistem interpretimi që nuk përshtatet me librin e Zbulesës. Tre ndarjet e librit janë:

1. Personi i Jezus Krishtit – Krishti në lavdi, kapitulli 1
2. Zotërimi i Jezus Krishtit – kisha në botë në kapitujt 2-3.
3. Programi i Jezus Krishtit – sic shihet në qiell, kapitujt 4-22.

Pjesa e fundit merret me përfundimin e të gjitha gjërave në tokë. Kjo e bën Zbulesën një libër të lavdishëm dhe të mrekullueshëm.

Në ndarjen e parë të librit të Zbulesës do të shohim personin e Krishtit në pozitën e lavdinë e Tij si Kryepriifti që ka përgjegjësi për kishën e Tij. Do të shohim se Ai ka kontroll të plotë. Tek ungjijtë e shohim Krishtin, të butë, të përrulur dhe të dobët. Ai e nënshtroi Vetën ndaj armiqve të Tij në tokë dhe vdiq mbi një kryq! Ndërsa në librin e Zbulesës shohim një pamje krejt tjetër të Tij. Këtu Jezusi ka kontroll të plotë. Edhe pse është ende Qengji i Perëndisë, zbulohet zemërimi i Tij, zemërimi i Qengjit dhe ai zemërim tmerron tokën. Kur flet në zemërim, fillon gjykimi i Tij mbi tokë.

Tema e këtij libri është personi i Jezus Krishtit. Kur skena zhvendoset në qiell, shohim atje Krishtin, duke kontrolluar gjithcka. Jezus Krishti është tema kryesore jo vetëm në librin e Zbulesës, por në të gjithë

Biblën. Shkrimi është si Teocentrik, ashtu edhe Kristocentrik, pra e thënë shqip i përqëndruar si tek Zoti ashtu edhe tek Krishti. Meqënëse Krishti është Perëndi, Ai mbush të gjithë horizontin e Fjalës së Perëndisë. Këtë duhet ta kemi vecanërisht parasysh, ndërsa studiojmë librin e Zbulesës – madje më tepër se tek ungjijtë. Bibla, si e tërë na tregon se çfarë ka bërë Krishti, çfarë po bën dhe çfarë do të bëjë në të ardhmen. Libri i Zbulesës thekson si atë që po bën ashtu edhe atë që do të bëjë.

Libri i fundit i Testamentit të Vjetër, Malakia, mbyllet duke thënë se do të lindë dielli i drejtësisë. Ai do të sillte shpresë për tokën e mallkuar dhe ajo shpresë është ardhja e dytë e Zotit Jezus Krisht. Libri i Zbulesës mbyllet me Yllin e Ndrirshëm të Mëngjesit, që është figura e Krishtit në ardhjen e Tij për të nxjerrë kishën nga bota. Rrëmbimi është shpresa e Testamentit të Ri, ashtu si zbulesa e Krishtit ishte shpresa e Testamentit të Vjetër. Libri i Zbulesës plotëson zbulesën e Krishtit.

Vini re se midis Zanafillës dhe Zbulesës, librit të parë dhe të fundit të Biblës ka shumë lidhje. Zanafilla paraqet fillimin, ndërsa Zbulesa paraqet fundin. Vini re kontrastin midis këtyre dy librave:

Tek Zanafilla u krijua toka, ndërsa tek Zbulesa toka vdes.

Tek Zanafilla shohim rrebelimin e parë të Satanit, ndërsa tek Zbulesa rrebelimin e fundit të tij.

Tek Zanafilla, dielli, hëna dhe yjet u krijuan për të qeverisur tokën, ndërsa tek Zbulesa të njëjtët trupa qiellore ekzistojnë për gjykimin e tokës. Tek Zanafilla dielli duhet të qeveriste ditën, ndërsa tek Zbulesa dielli nuk do të jetë i nevojshëm.

Tek Zanafilla errësira u quajt natë, ndërsa tek Zbulesa “nuk ka natë” (shih Zbl. 21:25; 22:5).

Tek Zanafilla ujërat u quajtën dete, ndërsa Zbulesa nuk ka më ujëra.

Tek Zanafilla shohim hyrjen e mëkatit, ndërsa tek Zbulesa largimin e tij.

Tek Zanafilla u shqiptua një mallkim, ndërsa tek Zbulesa mallkimi hiqet.

Tek Zanafilla hyri vdekja, ndërsa tek Zbulesa nuk ka më vdekje.

Tek Zanafilla pamë fillimin e vuajtjeve dhe pikëllimit. Tek Zbulesa nuk ka më vuajtje dhe lot.

Tek Zanafilla pamë martesën e Adamit të parë, ndërsa tek Zbulesa shohim martesën e Adamit të Fundit.

Tek Zanafilla pamë që filloi të ndërtohej qyteti i njeriut, Babilonia, ndërsa tek Zbulesa shohim që qyteti i njeriut, Babilonia shkatërrohet dhe shfaqet qyteti i Perëndisë, Jeruzalemi i Ri.

Tek Zanafilla u shqiptua fatkeqësia e Satanit, ndërsa tek Zbulesa ajo fatkeqësi përmbushet.

A nuk është interesante që Zanafilla shënon hapjen e Biblës jo vetëm me një pamje globale, por edhe me një pamje universale – “Në fillim, Perëndia krijoi qiejt dhe tokën” (Zan. 1:1)? Bibla mbyllet me një tjetër libër global dhe universal. Zbulesa tregon se çfarë do të bëjë Zoti me universin dhe me krijesat e Tij. Asnjë libër nuk mund të krahasohet me Zbulesën.